

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vsa leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta " 3.— " 4.50
za četrt leta " 1.50; " 2.25
Posamično številko se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov.,
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnštvo ne odziva.

EDINOST

Oglas in oglasila se računa po 8 nov. vsakega v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računa po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odpriete reklamacije o preste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je moč.

Vabilo na naročbo.

Ob začetku zadnjega četrtletja vabimo svoje naročnike, da pravočasno ponovno svoje naročbo in da skušajo nam pridobiti novih naročnikov. Časi so resni, in morda se nam bliža doba, ko bode narod slovenski krvavo potreboval ne odvisnih glasil, zahtevajočih prava naša ne oziraje se ne na desno ne na levo. Nam je resna volja, pri katerih-si-bodi odnosajih brezobzirno zagovarjati narodni naš interes, a v tem boji trebamo duševne in gmotne podpore naroda. Kdor se torej strinja z našimi načeli, stopi hitro v naš krog.

Cena listu je:

za vse leto gl. 6.—
za polu leta " 3.—
za četrt leta " 1.60

Uredništvo in upravnštvo.

Slovenski in hrvaški inteligenciji v Trstu.

Slovenskega življa je v Trstu ne samo mnogo, ampak po narečjih tudi raznovrstnega; vendar pa se ta življ kot skupnost le malo pojavlja: kakor so razmere doslej, možno je govoriti o nekakem složnem in praktičnem skupnem postopanju jedino med Slovenci in Hrvati.

Ta dva odlomka slovenskega življa se doslej trudita, kakó bi se poslednji ohranil, utrdil in pomnožil sosebno z vedno večim pridobivanjem slovenskih delavskih množic za narodno stvar.

S skupno pomočjo so si vsotvarili Tržaški Slovenci in Hrvati nekaj društev, katera delujejo v prosepah gmotnih, kulturnih, kakor narodnih interesov. Rodoljubi se trudijo, jedni z denarnimi žrtvami, drugi z duševnim naporom, tretji s spodbujanjem

ter zajedno žrtvovanjem duševnih in gmotnih sil.

Kljubu vsemu delovanju in napredovanju je še mnogo, mnogo storiti; a storilo bi se več s pomočjo istih življ, ako bi prošilil pojedinice pravi skupni duh za skupno organizacijo. Pravega razuma za skupne dolžnosti, katere se kopičijo slovenskim rodoljubom v Trstu, pa nismo še zasledili v povoljni meri. V Trstu je bogatih slovenskih rodoljubov in takih, kateri živé ob skromnem zaslužku, z večine za duševno delo po raznovrstnih uradih. Poslednji se ne morejo gmotno žrtvovati v toliki meri, kakoršno kažejo razne narodne potrebe. Toliko bolj delujejo pojedinici te vrste duševno za probujenje in pospeševanje slovenskega elementa. Imovitiji rodoljubi so pripravljeni, podajati denarnih darov na narodni žrtvenik, kedar jih kliče rodoljubja glas. Ali mnogoteri ravno teh bogatejših rodoljubov menijo, da s podeljenjem te ali one vsotice so že završili svojo narodno dolžnost, ter se ne brigajo dalje, kakó napreduje narodna stvar. Takó ostanejo narodni delavci bolj ali manj ločeni, in ravno bogati rodoljubi pogostoma niti ne umejo prav pomena narodnih ustanovitev, društev in teženj. Ravno zato, ker mislijo, da gmotne vsotice, katere prav lahko darujejo, so storile uže vse, kar je treba, so mnogokrat nepoučeni ali slabo poučeni o narodnih potrebah, in takó se dogodi, da tudi svojih narodnih darov ne znajo deliti in določevati po pomenu te ali one potrebe, katero ima slovenski življ v Trstu.

Vse to dokazuje, da bi bilo potrebno, da bi bogatejši slovenski rodoljubi v Trstu prihajali v večje dotike z rodoljubi, ki so pomeščeni po raznih službah in uradih. Potrebno je, da se naobraženi rodoljubi brez razlike na imetje shajajo, razgovarjajo ter zlagajo o pomenu jedne in iste narodne stvari. Potreben je skupni duh, ki ne dela razločka med bogatejšimi rodoljubi in skromnimi uradniki; zavedati se je treba, da naobraženci so si duševno sorodni,

bolj ali manj jednaki in jednakoveljavni. Volja, narodno pomagati, narodno stvar pospeševati, je pri vseh jednako dobra, in le sredstva za pomoč so pri teh in onih različna, takó da delujejo jedni bolj duševno, drugi bolj v materialnem ali denarnem pogledu.

Napačno bi bilo torej, da bi se imoviti in neimoviti naobraženci slovenski v Trstu ločili ter drug na drugega gledali nekako poniževalno ali celo drug drugega prezirali in odmetali iz svoje srede. Sorodnost duha, enakost dobre volje nas postavlja vse v jedno in isto vrsto narodnih bojnikov; nič ni na tem, ali je jeden obiskoval kako šolo manj, ali pa če ni bil toliko srečen, da bi bil prišel do večjega posvetnega imetja. Rodoljubje ne pozna stanov ali kast, da bi pahali drug drugega od sebe.

Ako bi zavladal v rodoljubju Tržaških slovenskih naobražencev kak stanovski ali kastni duh, obveljali bi takoj nazori, valed katerih bi se najplemenitiši bogatin, ki ni imel srede izsolati se po večjih učnih zavodih, odmetal ravno iz srede skromni kruh službe uradnikov, ki so pri vsej svoji imovinski skromnosti vendar bolj ali manj izsolani; a jednako bi se prigočilo, da bi pahali od sebe neizsolani bogatini najplemenitiše rodoljube v uradniških službah. V Trstu bi se najlaže vsotvarjale take razlike in valed tega najneugodnije razmere; kajti ravno v Trstu kot trgovinskem mestu je duševna aristokracija na jedni strani, denarna pa na drugi strani, in ni vselej z denarno aristokracijo združena tudi duševna. Zatorej je v interesu slovenskih rodoljubov v Trstu, da poštevajo drug drugega ne po učenosti in bogatstvu, ampak po narodnih potrebah, za katere imamo vsi skupne dolžnosti.

Vrhu tega ima slovenski življ v Trstu takih nasprotnikov, da potrebujejo rodoljubi največje složnosti, ne da bi te nasprotnike morda zmagali, temveč samo nekoliko paralizovali sovražno silo.

Inteligencija slovanska v Trstu je že celo prešibka, da bi obbijala naskoke in silo narodnih nasprotnikov. Zato je pa potrebno, da skuša ta inteligencija vedno bolj pridobivati tudi delavske in širše množice slovanske, katere štejejo tisoče in tisoče slovanskega naseljenja v tem mestu. Tu pa je zopet potrebno, da se rodoljubje zatajujejo in, če hočejo, ponižujejo ter ne dajo nikdar čutiti, da je v njih nekaj več, nego duh proletarijatski. Množice je treba obuditi, oplemenjati in povzdigniti ter takó pridobiti za narodno stvar in pomoč.

V tem pogledu, kakor se nam kaže, se je v Trstu doslej mnogo prezrlo in — zagrešilo. Narodne množice bode treba drugače in vapešniše vabiti v kolo narodnega dela, nego se je godilo doslej.

Ponašanje nasproti množicam ni na pravem mestu; pač pa pogrešamo mi v Trstu ponosa na drugo stran. Mi obžalujemo, da med slovenskimi kapitalisti v Trstu ni bilo še toliko ponosa, da bi se bil ta ali oni, ali pa da bi se jih bilo več skupaj odločilo, da bi slovenskemu življu vsotvarili ali sezidali kak skupen "Narodni dom" ali v obče narodnih zavodov za različne narodne potrebe in namene. Srbi v Trstu so si sezidali vsaj svojo narodno cerkev in šolo, katero oboje vzdržujejo; drugi Slovani, Slovenci in Hrvati, pa doslej niso imeli ne srede, ne ponosnih, imovitih rodoljubov dovolj, da bi bili skrbeli za narodna zavetišča. In tako so sedaj Slovenci in Hrvati v Trstu v takem položnju, da jih mečejo narodni nasprotniki čez prag, kedar želé v njih zidanjih proti dobri plači prirediti kako narodno veselico ali skupno zborovanje. Človeka mora tako položnje razgreti in razburiti, a ponos ne doslej ni še vzbudil v toliki meri, da bi se storil konec takim žalostnim razmeram. Krivo temu je tudi to, da pojedinci, ki so imovitiji, niso bili dovolj poučeni o narodnih potrebah; to se utegne zboljšati. Zato pa je misliti in delati v složnosti; naj nas prešinja skupni duh za skupne

PODLISTEK.

Zdravnikova skrivnost.

Prosto prevel po Klerothu Rudolf Dolencec.

Snidenje.

(Konec).

"Da, da!" godrnja slikar. "Razumem! — — — in zakaj naj bi se ta zveza ne zvršila, to je prvi in jedinkrat v življenji mojem, da najdem udano prijateljico, katera me ljubi — — — kajti Leona me ljubi, verjemite mi gospod! Zakaj naj bi odklonil njeno roko, srce njeno? Mislim, da večni Bog noče nadalje gledati mojega gorja! Ni li morda tako obrnil v vsemogočem svojem stvarjenji. In sploh — — — ne veste gospod, — — — obrnivši se k zdravniku — — — da, kadar sem bil bolan, me je le osamljenost tako nervoznega storila." "Ubogi bedak!" zavrne nehote zdravnik. Strmel je mladi mož nad temi besedami.

"Bedak! bedak? Res veliko čudo je, da že ni prišlo do tega," reče mladi mož in se nasloni obupan v naslonjač.

"Kar se ni zgodilo Vam, utegne do-

leteti otroke Vaše i to nesrečo hočete Vi družini svojej nakopati?"

"Moje otroke?" zavpije Just.

"Da, nesrečneži! — Nikdar menda niste pomislili, ko ste Leono na-se priklenili, da jej napravljate stanje, katero jej bo nestrpno?"

"Leono? — — — oh! Vi ne poznate tega angelja.

"In če Vam dá nebo otroke?"

"Za božjo voljo! kaj li verujete, da se ta bolezen podeduje?"

"Žali Bože, da bi se tako ne!"

"O, ne govorite mi več, ne sodite me krivo; o teh nasledkih nisem vedel i na posledice ne mislim. V ljubezni se zibajoč, mogel sem britki avoj položaj pozabiti. Nikdar ne bom soprog gospice Lestange-jeve!"

Zunaj čulo se je žalostno vpitje. Zdravnik i slikar zbežita k oknu, od koder je prihajal hrup — nobenega ni bile tukaj. Just najde le šopek pomladanskih cvetic, poljubi jih, kajti vedel je, katera mila ročica jih je v šopek povila; vsaka cvetka bila je preprežena s kapljicami, a te kapljice niso bile rosne — — — Just pritane šopek na srce i ne izusti besede več.

Kmalu potem stopila sta zdravnik i Just v dvorano, kjer najdeta vse v neredu. Gospica Lestange-jeva ležala je v omedlevici.

Monvoisin prepričan je bil sedaj, kdo je provzročil krik, Just pa zakaj, da je rosila šopek solzami. Ko se Leona zave, odstranita se. Just je ni hotel več videti — — — zvedela je njegovo skrivnost.

"Da se kmalu zopet vidimo, gospoda!" reče do vrat spremljajoči ju baron.

"Na videnje," odgovori zdravnik.

"Z Bogom — — — na veke!" godrnja Just.

Smrtna slabost.

Gospica Lestange-jeva trpela je na hudej mrzlici. Monvoisin hodil je vsaki dan v Etoiles ter skrbnim svojim očesom pazil na vsak dihljaj gospice Leone. Ko se je imelo odločiti zdravje ali dolga bolezen, čakal je mladi mož zdravnika, da mu sporoči, kako je z bolnico. Ta mož bil je Just. Necega večera sreča zdravnik ubozega ljubimca, roko mu podavši reče: "Rešena je!"

"Bogu bodi hvala!" zakliše mladi mož.

Pogoste obiske v hiši baronovi porabil je zdravnik, da je na pošten način

pregovoril ter prepričal barona, rešivši ga mlademu možu dane besede. Pridni mož ni mislil na to, da bi ta žrtev stala dve osebi življenje.

Necega jutra pohodi Just zdravnika.

"Pridem, da Vam zadnji "zdravi ostanite" želim!"

"Hočete li odpotovati?"

"Da, tako je! v Afriko grem! — Tu ostati mi ni več moči, kajti počilo bi mi srce prej ali slej!"

"Kaj hočete s tem reči?"

Gospica Leona je mlada, lepa, bogata, so pa različni časi, ko gospe le prerade pozabijo, kar so obečale, in necega dne moral bi na svoja lastna ušesa slišati, da je zaročena z drugim. Zdravnik ne odgovori ničesar, čemu tudi?

Ta odgovor je zadostoval!

Srčnost, prijatelj! reče zdravnik objemši slikarja. —

"To imam! Zdravstvujte! Konča Just, reši se zdravnikovih objemov i izgine.

Mesec potem odpotoval je Just pl. Rošeserviere vojnim parnikom Aetna v Algier. Ko doseže parniški stroj visoko morje, stemni se, tu se vzdigne tleči afriškanski "sirocco". Črni oblaki preprežejo

narodne naloge; narod nas potrebuje vseh; zato delujmo bratovski in v skromnosti med seboj za jedno in isto slovansko pleme, odlomki katerega so rastreseni in mnogoštevilni v Trstu. x+y.

Vera in narodnost.

VIII.

Lehko bi o tem predmetu napisali še mnogo člankov in razmotrovanj, ali, ker so isti itak že preveč narasli, terni prav, da našim čitateljem pogrevamo že stare resnice, o kojih je vsakdo prepričan, sklepamo s pričujočim.

Liberalizma, kakoršnemu so dr. Mahnič & C. napovedali boj brez prenehanja in brez milosti; liberalizma, ki bi zaista pretil in bil nevaren katoliškej veri na Slovenskem, ki bi škofe in duhovnike ometaval z blatom ter vero sramotil, — enacega hudobnega liberalizma v Sloveniji ni in škoda je, da se dr. Mahnič in njega somišljeniki postavljajo v boj proti temu namišljenemu strašilu.

Pač pa je na Slovenskem se lepo razovel drug zdrav liberalizem, čegar namen je širiti in plemeniti zdrave in dobre ideje, ljudstvu kazati pot do napredka in vednosti. In dosedanji liberalni rodoljubi sorojaki naši širili in podkrepljali so ta pravec z besedo, knjigo in dejanjem. Slovenec je oddelek mogočnega slovanskega naroda in, ako se hoče temeljito in vsestransko izobraziti in napredovati na poti vednosti in omike, potrebno je, da se oprime načel, koje v tem napredovanju vodijo druge Slovane.

Česki narod je napredoval kulturno v zadnjih letih močno, in letošnja razstava v Pragi kazala je najjasnejše vzlet njegove umnosti in izobraženosti.

Velika večina českega naroda bila je in je še dandanes liberalna, in uprav ta lastnost je narod privedla na tako visoko stopinjo omike in kulture.

Enako se oklepajo liberalnih načel in mišljenja v tu navedenem smislu tudi drugi slovanski narodi, in njih napredek nam jasno kaže, da uspešno. Večina Slovencev je spoznala tudi to za potrebno, in ni čuda, da se je zdravi liberalizem širil po Slovenskem ter prav lepo vsepeva navzlic hudovanju strogih takó zvanih konservativcev, na čelu jim dr. Mahnič.

Konservativcem v Sloveniji, dočim bi v njih vzgojil morda dvombeno gorečnost in napačno ljubezen do katolicizma, poguben bi bil narodnosti slovenske ter narod predal osodi tujcev in latinizatorjev. V narodnosti uvideva dr. Mahnič — brez verskega malika ter ljudem mutatis mutandis priporoča, da opusté isto kot nepo-

nebo, tisočeri bliški križali so se na temnem obnebbi, parnik pa reže s strahovito silo valove.

Just pride na krov, častnik, kateri je bil na straži ga opozori, naj ide v kajito. „Niste vajeni o takem vremenu na krovu stati, en sam kriv korak vtegne Vas pogubiti!“

Just se britko nasmehe i reče: „To strašno noč hočem na krovu ostati, kajti umetnik sem in se želim poučiti, kak je v resnici vihar.“ „Gospod, ne bodite neprevidni in držite se vsaj dobro, kajti valovi se večkrat zaženó na krov, lahko vas silni val odnese seboj!“

„Res?“ šepče Just; da ni bila noč tako temna, videl bi bil častnik kako se je temni obraz slikarjev razjasnil. Prime se toraj za steber, koji mu je častnik pokazal. Grom bobni, morje se vedno vzdiguje — — Prikaže se skoz temne oblake mesec, kakor bi bil krvjo polit.

Častnik zapazi, da popotnik kleči, v roki pa drži nekaj, kar valovi se penijo, vzdignejo se čez krov in odtrgajo truplo, katero odnesejo v globino morja. Bil je popotnik, kateri se gotovo ni dobro držal. Častnik kriči v cev besede, katere je bilo

trebno in nekoristno ter se pred vsem navzemajo verskega čuta, koji je nekda v nevarnosti. S tem pridiguje narodno mlačnost, a ne vidi, ali noče videti v tujcih, ki okrožujejo naš narod, hude sovražnike ne le narodnosti naše, ampak tudi veri. Dočim on v nemar pušča zadnje okolnosti, ki bi mu morala biti maredajna ter bi mu morala vzbuditi pomisleke v svojih čudnih posledicah, bori se katoliški liberalce slovenski za ohranitev narodnega čuta ob slovenskih mejah; kajti dobro ve, da z narodnim svojstvom izgublja toč naš ljud tudi drugo svoje svojstvo, katoliško vero ter vedno bolj dere v verski indifere n t i z e m.

Naj bi se dr. Mahnič ozrl n. pr. nekoliko v nekdanjo tužno Istro, kjer neki višji pastir simpatizuje z italijanskim življenjem, ter pogledal, kako se tu godi našim sorojakom, ki so vsekdar bili verni katoličani. Lahonska sodrga jih draži, izziiva in sramoti, pred vsem pa napada vrlo slovansko duhovščino, ki vodi to ljudstvo; tej sodrgi niso niti sveti cerkveni obredi, kar je pokazala lani o priliki nekega cerkvenega spreveda, kjer je klanfala pohujšljive in bogomorske pesni. Ne ve li dr. Mahnič, da bi sčasoma tudi slovenski narod padel tako nizko, ako bi zavrgel lepo svojo narodno svojstvo ter celoma zapustil gojitev narodnosti na korist vere?

Vera je morda v nevarnosti, ali nevarnost jej ne preti od namišljenih slovenskih liberalcev, ampak od tujcev.

Mahnič in sodrugi zakrivljajo s svojim dlakocepnim izvajanjem in črnenjem slovenskega razumnštva, ki ni slepo priseglo na njih oskorsena načela, mej narodom samim nezadovoljnost in mlačnost do vsega narodnega življenja; kajti mamijo in zavajajo zavedno ljudstvo v mlačnost, predočujoč mu isto narodno zavest kot nepotrebno. Dočim so se dosedanji rodoljubi slovenski borili za narodovo nezavisnost ter skušali ohraniti v Sloveniji živo narodno in dosledno tudi versko zavest, delujoč v tem sporazumno s slovensko duhovščino, namen Mahničev je razdvojiti duhovski in posvetni stan po strogem načelu „aut — aut“, koje vodi v najskrajnejše nasprotje. Ne da bi dr. Mahnič z veseljem pozdravil odlične moze, ki so se v „Novicah“ v novejšem času oglašili, hoteč zbrati nasprotujoči si stranki in poravnati ji mej seboj s sporazumnostjo in dostojnostjo, dr. Mahnič dalje maha ter je zaprl obe ušesi in očesi, ne hoteč sprave in miru, pač pa boj ad infinitum.

Novo stranko, koje sam imenuje „nevtralnó“, zameta odločno in še vedno divja proti namišljenim liberalcem. Le naprej, dr. Mahnič, ko odbije ura, da prenehate tudi Vi, bode konec tudi razsajajo-

v viharji res strašno čuti: „En mož zgubljen!“

Vse je bilo prepozno, vsaka pomoč, brezpotrebna.

Ti ljudje so vsi jednaki, reče mirno stari mornar, ne morejo prebiti še od Havra do Honfleur-a, ne da bi imeli moreke boleani, vendar hočejo pri takem le vremenu na krovu ostati!“

Nekaj dni pozneje prinesli so časopisi žalostno vest, da so odnesli valovi mladega, nadarjenega moža, za katerega bi bilo življenje tako lepo, prihodnost tako vabljiva in ta mož da je Just p. l. Ročeservire.

Le dve osebi sti vedeli, da je bil nesrečni samomorilec, ki je vedoma pustil drog, na katerega se je opiral.

Zdravnik Monvoisin podal se je v zasluzeni pokoj, čudna skrivnost zdravnikova zadela ga je prehudo.

Gospica Leona žalovala je dolgo za zgubljenim, kateremu je bila srčno vdana, in katerega je ljubila iz vse duše.

Prošnje ečetove določile so vendar, da se je poročila s tajnikom neke družbe.

Spominjala pa se je pogosto nesrečnega Justa.

čemu boju, in nastali poraz jedne ali druge stranke, kakor tudi nepreugodne posledice, smete uže naprej zapisati sebi na rovaš. Čeprav nas nazivate v zadnjem svojem listu „krive preroke“, prorokujemo Vam še enkrat, da bode konec prepiru, začetu po Vas naslednji: v narodnem obsiru bode žel tujec, kajti tujcu prodajate svoje sorojake, odganjajoč jih od vsega domačega; v verskem obsiru pa vzgojite samo posiloma — katoličane ali sploh slabe vernike. Da bo temu tako, kaže nam vsakdanja skušnja. Naj bi g. Mahnič in sodrugi pogledali v predmestja drugonarodnih mest, kjer se naš živelj polagoma, a sigurno raznaroduje, zajedno pa udaje tujim navadam, koje so ponajveč slabe. Gleda naj na spodnjo okolico Trsta, kjer se mladina vzgojuje v tujih laških šolah, zajedno se pa navzema tujega duha in navad, namreč: pijančevanja in najostudnejše kletvine. Živeči v Trstu smo vsaki dan priča, kako se slovenski renegati ponajajo z najnesramnejšimi dejanji in kletvinami, dočim istega ne slišiš v narodnih društvih.

Nam se niti ne dozdeva, da bi z našimi premišljevanji bili prepričali visokoučenega gospoda dr. Mahniča in njegovih somišljenikov, in to tem manj, ker čutimo, da smo lajiki, kojim ni dopuščeno po njegovem menenju vtikati svoj nasek v cerkvene dogme — kajti za take menda smatra rečeni pisatelj svoje nedosledne ekspektoracije. Hoteli smo povedati svoje menenje v glasilu javnega menenja in namreč tako, kakor nam нареkuje naše katoliško srce. Pravimo katoliško, kajti krščeni smo po naukih katoliške cerkve, kojih naukov se tudi držimo ter bodemo v svojih dejanjih odgovorni Vednemu sodniku. Da bi bili „koristolovni Židi, zamazani koristolovci, ponesrečeni študenti, nevedneži, kuhoborci, obupani ljudje itd.“ kakor naziva dr. Mahnič večino ljudi, koji pišejo v kak list, — tega niti umeti ne moremo. Večina teh epitetov bi morda pristajala onemu, ki jih je izrekel. Sploh pa menimo, da je mir in sprava najlepši in najkoristnejši konec vsake borbe, ter bi dr. Mahnič in njegovi ožji somišljeniki prav pametno delo storili, ako bi nekoliko ponehali od svoje akrajnosti ter prišli do ugodnejših pogovorov o pravljivosti in miru, kajti boj, ki ga bijejo, нареkuje jim sama strast in jeza, koja je pa slaba svetovalka in po izreku necega učenjaka — (ira) furor brevis. Dokler pa se bode vršil mej nami sedanjí raspór, ne le, da gospoda ne ustanové si boljšege stališča in trdnjše podlage katoliškej veri v Sloveniji, ampak poostriili bodo nasprotja in škodili toliko na eni kakor na drugi strani.

„Edinosti“ naloga je bila boriti se za narodne pravice primorskih Slovencev; tej nalogi je ostala vedno zvesta in nikdar se ni postavljala na specijalno cerkveno polje, ako ni videla, da slovenski narodnosti tudi od tod veje nasprotni duh. Da bi duhovščino in cerkvene obrede ometala z blatom, to si more misliti samo dr. Mahnič, kajti nikdo ni v naših predalih še čital vrstice, naprjene proti duhovščini, da bi se namenoma slovenski živelj odvrčal od iste. Tega gesla se bode držala tudi v prihodnje ter se borila proti narodnim nasprotnikom Slovencev, naj si bodo ti kdor koli. Slovenski jezik bode sredstvo za spoznavanje prave katoliške cerkve, zadnja pa ne bode nasprotna v svojih naredbah temu sredstvu in v obče slovenski narodnosti. Y.

Za „Edinost“ velja gotovo to, kar n. pr. za „Novo Sočo“, katera v št. od 17. t. m. pozivlja dr. Mahniča, naj na kakih 14 vprašanj odgovori ter opraviči svoje trditve o liberalizmu od jedne strani in „Novi Soči“ z druge strani. Kakor se je ujel g. dr. Mahnič gledé na poslednji list, v jednaka protislovja je začel, kakor menimo, gledé na „Edinost“. Op. pišeča.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Mladočeski poslanec Tilšer izdelal je predlog o premeni volilnega reda na državni zbor, ter ga dal odsedu v pretresovanje. Po Tilšerjevem predlogu volili se bodo tudi na deželi naravnost poslanci v državni zbor, ne pa kakor do sedaj, ko se volijo najprej volilni možje, in ti še-le imajo in to le v par večjih mestih voliti državne poslance. Ta volilni način se je že preživel, ter ne donaša volilem, osobito našim, drugega nego škodo. Čas je res, da se volilni red naposled tako preustroji, da bode tudi kmetski volilec mogel oddati doma svoj glas in sicer naravnost za onega moža, kateremu hoče poveriti poslanski mandat za državni zbor. To potrebo so čutili že vsi narodi avstrijski in več ali manj vse stranke našega parlamenta. Gotovo je, da ga bodo podpirali nemški levičarji, nacionaloi in celo antisemiti kakor tudi konservativci. Poljakom pa ta premena nikakor ni po volji, ker vedo, ako ta volilni načrt dobi postavno moč, da je njih plemeka stranka tako rekoč pobita, ter da si gališki Rusi in kmetska stranka poljaka v Galiciji pripomoreti potem do one veljave, ki jim po naravnih zakonih gre. To pa Poljakom ni po godu. Ta pravi in edini razlog pa, valed katerega se protivijo Tilšerjevemu predlogu, maskirajo z jalovim izgovorom, da oni stoje na avtonomnem stališču deželnih zborov, kateri edini imajo pošiljati svoje zastopnike v državni zbor ter da ne ni sedaj navadnih ni drugačnih volitev državnih poslancev ne smatrajo zakonitim. Čehi je zavračajo, da oni stoje v tem oziru na istem stališču, da pa treba računati sedanjimi razmerami ter delati na to, da se zboljšajo. Plener je spominja na leto 1882., ko so še sami Poljaki sodelovali o novem volilnem redu. No gospodje iz Galicije so depristopni vsem dokazom, ter stoje trdovratno na svojem mestu. Dve točki Tilšerjevoga predloga, dali bodeti raznim strankam gradiva za daljše debate in sicer vprašanje: koliko davka mora kdo najmanj plačevati, da ima volilno pravico, in pa kje ali v kakšnih krajih naj se vrše volitve. Levičarji bodo zagovarjali jako nizek census, da dobe najširše vrste naroda volilno pravico, volilo pa naj bi se po njih nazorih v vseh krajih, ki imajo 1000 prebivalcev. Klerikalci bi želeli, naj bi se volilo v onih krajih, kjer se župnije.

Te dni ima se rešiti v ministerskem svetu prašanje o decentralizaciji državnih železnic. Poljaki to odločno zahtevajo ter hočejo, da se razširi delokrog obeh prometnih ravnateljstev v Lvovu in Krakovu ter da se jima doda še poseben državno-železniški svet. Poljaki žele tudi, da se osnuje še tretje prometno ravnateljstvo v Przemislu. Nemcem te terjatve neso po volji, ker se boje, da se bode vlada Poljakom udala ter dovolila to federlitzacijo državnih železnic.

Na Ogerskem bližajo se volitve v državni zbor in kakor vse kaže, bode volilni boj mej zmerno in skrajno opizicijo precej hud. Te dni je potoval vodja prve grof Aponyi na Erdeljko, da bi pripravil pot svoje stranki, a vodja skrajne levice g. Ugron sledil mu je za petami, da bi koj na licu mesta pobil načela in ideje, ki jih je pred volilci razvijal Aponyi. Ugronova stranka, ki teži za popolno neodvisnostjo Ogerskega ter noče vedeti ni o najmanjši zvezi z Avstrijo, pridobila bode pri prihodnjih volitvah mnogo mandatov, da nek dobro poučen pruski list menil je, da ta stranka utegne zadobiti celo večino v zboru ter svari avstrijsko diplomacijo, naj skrbi za to, da Madžarom prestriže peroti, dokler je še čas, ker bi sicer baš oni utegnili Avstrijo pogubiti. Isti pruski list priporoča našim državnikom, naj Madžare prisilijo, da bodo spoštovali pravo drugih narodnosti živečih na Ogerskem ter naj jim naposled zabra-

nijo tako brutalno tlačiti Nemce, Rumune in Slovence. Isti list priobčil je tudi program, ki ga ima jako močna stranka neodvisnosti. Ta stranka hoče se namreč pomiriti z Rumuni ter jim dovoliti ravnopravnost, da potem s njih pomočjo održe Ogersko popolno od Avstrije ter potuje vse ostale narodnosti osobito pa Slovence, Srbe in Nemce.

Vnanje države.

Ruska diplomacija, ki je zadnja leta tako rekoč spala, probudila se je iz sna ter pripravlja svetu dan na dan nova iznenadenja. Nedavno dobili so evropski državniki iz Carigrada vest, da se je Rusija s Turčijo tako pogodila, da bodo smele nekatere ruske ladje nositi vojsko skozi Dardanele v Srednje morje, kar ni dovoljeno nobeni drugi državi. Sedaj govorijo in pišejo zopet po vsej Evropi o shodu ruskega ministra Gierse s italijanskim ministrom predsednikom Rudinijem v Monzi. Gierse spremljali so še nekateri drugi ruski diplomati, Rudinija pa italijanski poslanik na Dunaju in v Parizu. Italijanski kralj sprejel je Gierse v avdijenco trajajočo pol drugo uro ter dal njemu na čast banket. Vsi evropski listi so v tem edini, da ima ta shod velik političen pomen za evropski položaj sploh, posebno pa še za trojno zvezo. Glasilo avstrijskega vnanjega ministra „Fremdenblatt“ priznava politično važnost shodu ter povdarja, da je to za vzdržanje evropskega miru prav dobro znamenje. Pruski listi pa ščuvajo proti Rusiji, češ, da so to zopet kake intrige. No iz vsega je razvidno, da se razmere mej Berlinom in Petrogradom čedalje bolj napeto.

V Erfurtu na Nemškem imeli so te dni socialisti svoj shod. Vollmar govoril je na tem shodu proti Bebelu ter povdarjal, da morajo socialisti podpirati sedanjí parlamentarizem ter delati na to, da ga čim prej popolnoma ovladajo. Tudi politiko miru morajo socialisti zagovarjati, ker v vojski se okrepi narodna ideja, katero oni zamečejo. V sjučaju zmage grozi socializem največja nevarnost, zato se morejo vti zavezati proti Rusiji. Singer in Liebknecht sta govorila proti Vollmarju ter rekla, da bode njegov govor vzbudil nemir ter jim postal valed tega nevaren.

Različne vesti.

Volitve v Miljah O teh volitvah nam se piše nastopno: Jese tresoč roko nannanjam Vam, č. g. urednik, da so se pri volitvah v Miljah dogodile nečuvane stvari. Naši držali so se uzorno in smo do 2 ure popoldne imeli 75 naših, tedaj odločno večino. Zdaj pa so nasprotniki začeli dovajati fakine iz Arenal, da ni bilo kraja, in je vsak glasoval, če tudi ni imel pravice do glasa. Sodrja je v volilni dvorani upila: Fuori i croati! Naše može je tako postopanje razburilo in so zapustili razjarjeni volilno dvorano sveto jezo, videč, da se je na očigled slepari. Župnika Notarja je sodrja na ulici napadla. Ljudstvo je jako razburjeno in se je bati nemirov. Komisar Lukes vel se je pristrano. Zmerjal je volilce, zakaj se ne držijo onih, ki jim dobroto skažujejo, ter prigovarjal, da preme-nijo glasovnice na korist ital. stranke. Može, ki plačajo 50 gld. davka, niso pustili voliti, celo jednemu našemu fiducijaru niso priznali volilne pravice. Kako je „slava“ komisija zaključila, ne vemo nič povedati. Da so pa glasovali samo taki, ki imajo volilno pravico, mi bi bili z 30 glasovi večine zmagali, ali proti takem nasilstvu neha vsako delovanje. Mislimo pa, da bi oni, katerim je zakon v izvrševanje oddan, imeli stvar ozbiljno prevdariti; ker za mo-goče posledice se bode vender nekdo moral na odgovornost poklicati.

Kakor se čuje, proglasili so po odhodu naših volicev italijanske stranke fiducijare z jednim glasom večine.

Panlahonski časopis „L' Istria“ pri-nalša v celoti interpelacijo poslanca Bartoli o dejanjih v Pomjanu o priliki zadnjih občinskih volitvij. Kdo je žalostni fakt proučeval, to veda že naši čitatelji. Ali gospoda Lahi se v potrebi pretvorijo v ponižna jagnjeta ter odbacivajo krivdo od sebe navračujoč jo na rovaš mirnemu slovanskemu življu. Fakt sam je že vsem znan, kajti resnica je, da so se ob onej priliki Lahoni tako nesramno vedli, da je sam politični komisar moral protestovati in volitve pretrgati. Gospoda so pa sedaj obrnili bržlo ter zvrčajo vso krivdo tega faktuma na slovanski življ, ki je v tem slučaju samo branil se krivice, ki se mu je hotela siloma uiniti. Čeprav so enaki lažnjivi pojavi že v obče znani ter zasluži v tem slučaju lahonska stranka v Istri vso grajo, vendar je poslanec Bartoli hotel interpelovati ministra notranjih zadev ob tej stvari in njega interpelacijo sta podpi-sala tudi tržaška kimovca Burgetaller in Stalitz. Radovedni smo, kaj njih Eksce-lenca odgovori na to čudno interpelacijo.

„Slovansko pevske društvo“ imelo je v nedeljo dne 18. oktobra svoj prvi občni zbor, kateri je bil dobro obiskan. Obširneje poročilo prinesemo prihodnjič. V odbor bili so izvoljeni naslednji gg.: Dr. prof. Karol Glaser, predsednik. Od-borniki: Čargo Fran, Kolb Josip, Mikota Julij, Masnec pl. Josip, Košir Vinko, Vi-čič Josip, Abram Josip, Kiferle Ivan, Švara Anton. Namestniki: Janša August, Pelicon Jakob, Vouk Janex. — Pregledo-valci računov: Bartol Gregor, Lonener Miroslav, Petravčič Vekoslav. — V po-nedeljek dne 19. oktobra konstituiral se je odbor istega društva in to tako-le: Abram Josip, podpredsednik; Kiferle Ivan, tajnik; Mikota Julij, blagajnik; Masnec pl. Josip, arhivar; Čargo Fran, nadzornik pevskih vaj.

Odbor „Slovanskega pevskega društva“ javlja vsem gospodom pevcem, da ostanejo skuinje, kakor so do sedaj bile, namreč vtorkom in petkom samo s to razliko, da so v torek za novince, a v petek za vse skupaj.

Plesne vaje v „Tržaškem podp. in bralnem društvu“ so se začele v nedeljo, dne 18. t. m. in bodo nadaljevale redno vsak praznik in nedeljo od 4. do 8. ure zvečer. Od 4—5 ure bode vaja le za pričetnike, in od 5—8. pa splošna.

„Plesni odbor, „Delavskega podpor-nega in bralnega društva“ uljudno vabi vse gospice družabnice in gospode družab-nike društva k rednim plesnim vajam, ka-tere so v društvenih prostorih (Via Molin Piccolo) vsako nedeljo in praznik od 4—8 ure zvečer. — Za letošnje veselice pri-redil je požrtvovalni plesovodja gospod Umek ples imenom „Slovana“, pri ka-terem sodeluje okolo 24 parov. — V ne-deljo prične pouk o imenovanem plesu, h kateremu najuljudneje vabi gornji.

Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku ima v nedeljo 25. t. m. ob 4. uri pp. svoj redni občni zbor z običajnim vaporedom v društvenih prostorih.

Rojansko posojilno in konsumno dru-štvo. Zadnjič smo na kratko poročali v prvem občnem zboru tega najnovejšega društva, oziroma zadruga, čegar namen je svojim udom gmetno pomagati pri naku-povanju raznih, v gospodarstvu potrebnih stvari. Da doseže svoj hvalvreden na-men, ustanovi prodajalnice konsumnega blaga in gostilnice. Začetkom, ker jej do-hodki drugači ne dopuščajo, začne z go-stilno, koje odpre prihodnjo nedeljo. V teku časa pa upamo, da kmalo otvori tudi svojo prodajalnico konsumnega blaga. Ko-rist teh društev je velika ne samo v gmet-nem obziru, kar nam najjasnejše kažejo druga enaka društva v okolici, n. pr. obrtnijsko društva v bližnjih Barkovljah, temveč tudi v narodnem obziru, kajti uč-nja domačine neodvisne tudi v denarnem pogledu. Društvo ima namreč namen tudi dajati mala posojila do dvakratne svote vplačanih deležev. Žalostno znano je tudi

kako se naši ljudje prečestokrat zatekajo k tujcem kupovat, koji sramote naš rod in so mu dobri samo, kader jim naš člo-vek prinese denar in dobiček. Ako zdru-ženimi močmi odpremo domače prodajal-nice in gostilne, dajali bomo dobička ljudem našega rodu. In če si osnujemo konsumna društva, dobiček, kojega ima tujec, imeli bomo sami, kajti isti se kon-cem prometnega leta razdeli mej članove jednakomerno vplačanim deležem ali obro-kom istih. Začetkom imenovano društvo ni ustanovljeno samo za Rojan, temveč k njemu smejo pristopiti tudi mestjani in drugi okoličani. Prostor, na kojem odpre svojo gostilno, je tudi v prav primernem kraju in blizu mesta tako, da udje prav lahko vanj zahajajo. Vabimo torej slo-venske rodoljube v mestu in okolici, da se mnogobrojno vpišejo. Vpisuje se in se dajejo potrebna pojasnila in pravila v go-stilni pred cerkvo v Rojanu.

Posojilna obrtna zadruga. Laško dru-štvo tega imena je imelo minolo nedeljo občni zbor. Iz poročila blagajnika je raz-vidno, da je imelo društvo minolo leto 66.500 kapitala, koji je dajal zadrugnikom 4 odstotke obresti ter ima zadruga že 2619 gld. 61 kr. rezervnega sklada. Udov je imelo 680. — Nov dokaz, kako po-trebna je v Trstu slovenska posojilnica, koja bi zbrala domači kapital ter sloven-skega trgovca in obrtnika v Trstu rešila tujega upliva.

Vinotok. Nahajamo se uprav ob času, ko je kmetovalec pobral svoj vinski pridelek in, ako greš v to ali ono vas v okolici, vidiš sem ter tja moža, ki ga noge ne morejo več nositi ter se opoteka z jedne na drugo stran. Čas je to, v kate-rem vidiš po okolici različne obzake iz mesta, ki hripavim glasom pojo gnjusne peani ter se ljudem v veliko pohujšljivost Pijančevanje je na dnevnem redu. Ali vendar nam bolj neugodno uhaja pred oči pijanček iz mesta svojim klafarskim petjem nego domačin kmet, ki se vina počteno napije ter gre potem mirno v ležišče. V tem času čuješ po okolici čudne glasove. Mestni pobalini se stekajo mej nas ter odhajajo v mesto polni kot vreča prepe-vajoč. V tem času čuješ tudi premnogo zabavljic proti slovenskej narodnosti in velelaške poklone s „čavom“. Okoličani izvažcem vaše narodnosti dobro pokadite. Pobalinom, ki k vam prihajajo iz mesta sramoteč vaš rod in svetinje, pokazite, da ste slovenske krvi. Vino v okolici sploh se sedaj lahko primerno dražje oddaje nego druga leta, kajti posestniki, ki imajo svoje vinograde v užitalinski erti, plačajo le 15% cene občinske doklade, ako vino na drobno prodajo, dočim se okoličani izven užitalinske erte točarine prosti. Tudi imamo v tržaški okolici prav izvrstna vina, ki bi lahko tekmovala z mnogimi zunanji-mi. Naj bi okoličani združeno pristopili h kmetijski družbi, koja se bode v kratkem osnovala, ter se ravnali po načrtih izve-dencev ter zboljšali osobito kletarstvo, o čemu bi njihova vina pridobila dobro ime ter smelo konkurirala z družimi vini, na-jedno bi se ista prodajala tudi dražje nego se dosedaj. Žalibog, da je posestvo sploh v tržaški okolici preveč razkosano tako, da je nemožno skoraj mu več pomoči. Samo dobra kmetijska družba znala bi razmere nekoliko zboljšati, ako bi se je okoličani trdno oprijeli ter jo vsestranski podpirali. Kranjska kmetijska družba je že mnogo storila v prosepah kmetijske na Kranjskem in nič manj hvalažnega polja bi ne imela enaka družba tudi v tržaški okolici, ako se kedaj osnuje. Dosedanje „osmice“ namreč osemndnevne krème, ok-ličanom bolj škodijo nego koristijo, kajti vanje zahaja zgolj nižje ljudstvo, koje ne ve ceniti vrednosti in ukusnosti dobrega vina; zajedno se pa v enacih krémah razpečava vino navadno po nižjih cenah samo, da dotični gospodar vdo bi gotov denar. Enake krème bi lahko povsem po-nehale, ako bi okoličani uvideli potrebo društev krémarskih in konsumnih, kajti

tudi kdor ima le malo vina, prodal bi je lahko koj za gotov denar društvu ter pri tem imel tudi svoj dobiček kot deležnik teh društev. Potem bi tudi ne bili priča gnjusnim prizorom, koje dan na dan vidimo v sedanjem času v okolici. —

Trtna uš v tržaški okolici. Mestni magistrat naznanja, da se je prepovedal izvoz grozdja, trt idt. iz vse tržaške oko-lice, ker se je neki zasledila trtna uš v nekaterih vinogradih na Proseku-Kontov-elju, in ker se je po nekod drugod ista že davno našla.

Nekoliko statistike. Izdalo se je ne-davno neko statistično poročilo o zdrav-stvenem stanju na Primorskem, koje je sestavil č. kr. nam. svetnik dr. Bohata za leto 1885—1889. Iz njega poenemamo, da je število porok na Goriškem in v Istri manjše nego v Trstu (okolo 70% na Go-riškem, 75% v Istri — več nego 80% v Trstu). Število novorejenih na Goriškem in v Istri je pa večje nego v Istri in sicer 33 na vsačih 1000 duš. Največ novoro-jencev je bilo v sežanskem okraju l. 1889 in sicer 41-12 na tisoč, najmanjše število v Gorici 25—26%. V Istri največje šte-vilo v Kopru in Poreču 40 na tisoč, naj-manj v Pulju 32%. Število novorejenecv je torej večje v Istri nego na Goriškem in v Trstu. Nezakonskih otrok na Goriškem in v Istri bilo je 2-5—2-7 od-stotkov, najmanjše število v vsem cesarstvu — v Trstu bilo je 15 odstotkov novorojenecv nezakonskih. Umrljivost na Goriškem in v Trstu je manjša nego v Istri in sicer znaša 23—29 na tisoč. U sadnjem deset-letju umrlo jih je v mestu Trstu blizu 30%. Umrljivost otrok v Istri je skoraj največja v vsej državi. Na podlagi števil-k pisatelj dokazuje pomanjkanje zdravnikov na kmetih. Največ občin je brez zdravnika pregledovalca mrličev; večina ljudstva se v bolezni ne obrača do zdravnikov in už-roke umrljivosti podajejo ponajveč prostaki in duhovniki. Na to navaja, da n. pr. v Gorici je l. 1889 umrlo brez zdravnika 2-1 od-stotkov, v goriški okolici pa 99 odstotkov, v sežanskem okraju 93 odstotkov, v vsej pokrajini 68-9 odstotkov. Te številke nam kažejo zajedno, na kakšnej stopinji omike je ondašnje ljudstvo. Ali temu usrok ni ljudstvo samo, temveč dežela in država, kajti mnogo je še občin brez zdravnika, ali so od sadnjega preodajljene. Na vsem Goriškem je za 212 tisoč ljudi 40 zdrav-nikov, v Istri pa za 300.000 duš 51 zdrav-nikov. V sežanskem okraju je celo za 29.567 duš en sam zdravnik in na Volo-skem za 30.000 trije, kojih dva sta na-meščena v Opatiji. — Te številke nam zadostno kažejo, da je na Primorskem v obče, izvzemši mesta, v zdravstvenem ob-ziru jako slabo preskrbljeno ter je potrebno pomočka.

Preklicana prepoved. Ker je ponehala kušna bolezen na gobcu in parkljih v Le-šedah in Logatcu, odprt je zopet promet z govejo živino in prasimi iz omenjenih okrajev.

Premovanja govedi v Novem Mestu, v Kočevji in Il. Bistrici, ki so bila dolo-žena na 24., 26. in 29. dan meseca okto-bra t. l., morajo se zaradi kuge na park-ljih, ki se je sadnji čas zopet močno raz-širila, odložiti. Prosimo č. čitatelje, da obveste o tem vsakega, ki je namenjen gnati svoje živino na ta premovanja, a ni imel prilike zvedeti, da je premovanje odloženo.

Vojaški nabor. Mestni magistrat po-ziva vse mladeniče rojene v letu 1871, 1870. in 1869, ki živé v Trstu, koji na-merujejo iz katerega koli uzroka prosiiti za oproščanje od vojašine, da za časa zberejo potrebne dokumente, ter uložé dotične prošnje v teku januarja prih. leta.

Konservativno obrtno društvo usta-novilo se je v Ljubljani ter je imelo dne 18. t. m. svoj prvi občni zbor.

Dokaz k potrebi vprake šole. Zadnji „Domoljub“ poroča o znanem atentatu na severnem Češkem na osebo prev. cesarja rekoč, da je bil ta čin brezverskih libe-

ralcev, kojim ni nič sveto. Kot usrok pa navaja, sedanje šole ter dosledno dokazuje potrebo verske šole. Kje je pa narodna šola?

Češka razstava bila je v nedeljo 18. t. m. slovesno zaprta. S tem dnem prekoračil je češki narod velebitno dobo v narodnem svojem življenju, stopil je iz mladeniške dobe v možko dobo, v dobo zrelega mišljenja in treznega delovanja. Se avbo sijajno razstavo dokazal je češki narod celemu omikanemu svetu, kaj more: dokazal je Evropi, da kljub neugodnim razmeram in pritiskanju, vender ni postal na nobenem polju kulturnega dela, da je mariveč v eni vrsti korakal z najnaprednejšimi narodi evropskimi ter smelo prepušča drugim, naj presojajo plodove njegovega kulturnega dela. Bilanca letošnje razstave Praške je v vseh obseirih ugodna: za Čeha same, ker so se le na razstavi spoznali svojo moč ter je je pogled na to velikansko kulturno delo napolnil s opravičenim ponosom in samozavestjo, ostalim narodom slovanskim, ker so v Pragi od vprednejših svojih bratov dobili poučjenja ter navdušenja za nadaljnje delovanje, osobito pa ker so se različni slovanski narodi avstrijski koliko tolikor natančneje spoznali in sblizali. Konečno je pa češka razstava postavila na laš vse nemško klevetanje češ, da Nemci so na višji stopinji kulture nego Čehi. Česki listi prinesli so članke v slovo od razstave v katerih se Nemcem odkritosrežno zahvaljujejo, da se tega podjetja neso vdeležili ter so Čehom prepuštili, da so bili po sto letih vendar le enkrat sami mej sabo brez njih. Za blamažo, ki so si jo valed te abstinence odnesli, naj se zahvalijo premodrim njih političnim vodjem. Tudi gmetni vseh razstave je sijajen. Razstavo je obiskalo 2.400.000 ljudi, ki so plačali vstopnino. Toliko obiskovalcev ni imela še nobena češka razstava! O deficitu, katerega so se Nemci v svojem arcu že veselili, ni niti govora!

Tramvaj v novej luki. Društvo tramvaja je prašalo za dovoljenje, da sme v novej luki napraviti novo zveso tramvaja in dotična oblast jej dovoljenja gotovo ne odtegne.

Tombolo imeli so v nedeljo na prostoru velike vojašnice. Tombolo zadeli je trgovec g. Tuis, cinkvino delalec Batistić in drugo tombolo težak Fr. Sulkar.

Poskus samomora. Nek 19leten A. Koneh zaljubil se je v hčer hišne gospodinje, pri kateri je bival. Ali hčerka ni o tej ljubozni ničesa hotela vedeti in ukaljeni mladenič odločil je umreti. Dvakrat je naredil svoj poskus, ali oba kratki se mu ni sponesalo. Nedavno je namreč hotel se zadušiti z ogljenoem, minolo nedeljo je pa izpil časo vode, v kateri je namočil žveplenk. O pravem času so ga pa rešili in ljubeči mladenič bode moral še čakati v bolnici, da se ga hudostrdna deklica namili ter mu nakloni svojo ljubezen.

Samomor. Josip Uljan 43 leten krčmar na Videli ustrelil se je samokresom ter koj umrl. Prenesli so ga v mrtvašnico k sv. Justu. Žalostno, da se tudi moj našim ljudstvom počenja enaka dejanja. — Nek fin. stražnik hotel se je usmrtiti v nekej beznici v starem mestu zabodši si bajonet v trebuh. Prenesli so ga v bolnico, da se mu možgani ohlade. — Nek stotnik ustrelil se je s samokresom v hotel-u de la Ville ali ne smrtno. Ko je prišel Treves s postrežniki, da ga odvedejo v bolnico, razsajal je tako, da so ga morali privezati na nosila, ker je hotel silema umreti. Uzrok je neki bila prevroča ljubezen.

Učiteljski Tovariš. prinaša sledečo vsebino: Deželna učiteljska konferencija. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Kmetovalac št. 19. prinaša: Brana; Opravila pri čebelnjaku meseca oktobra;

Laatnik pol. društvo „Edinost“.

Gospodarjevo oko pita živino; Napenjanje živali; Zdravilna moč čebelnega strupa; Kako je rediti telice; Razne reči; Vprašanja in odgovori; Gospodarske novice; Uradne vesti o. kr. kmetijske družbe kranjske; Tržne cene; Inserati.

Št. 7544.

Razglas.

U c. kr. sadnem vrtu u Pazinu je na razprodaj:

550 hrušk,
2190 jabolk,
2790 črešenj,
890 breskev,
480 sliv,
210 armelinov,
250 lešnjikov in
3140 murb.

Vse to sadno drevje je cepleno, od 4 do 6 let staro, ino stane u Pazinu bes uvoja in vovnih troškov za kmeta 10, in za primožne gospodare 20 novčičev po kosu.

Od c. kr. okrajnog Glavarstva

Pazin, dne 17. oktobra 1891.

Fabris. 1—3

krojaška delavnica, Corso št. 4.

bogato preskrbljena z najfinejšim angležkim blagom, priporoča se slavnemu občinstvu za obila naročila. Postrežba točna in cene ugodne. s—12

Kar se dobiva strojev

za kmetijstvo in obrtništvo, za pohištvo in za drugo rabo, najde se v zalogi trdke

Živic in družb. v Trstu

ulica Zonta 5

vse garantirano in ceneje.

Za zdaj priporoča posebno svoje vinske stiskalnice, mline, sesalke itd. Izdeluje vodovode, mline in druge tvornice na par in na vodo.

Priporoča se omenjena trdka vsem rojakom za obilne naročbe.

Griena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazob, zadavica, vora, zapala ustijuh itd.

mogu se u kratko vrlome izliečiti rabljenjem

NADARENH 1—8

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučbar i lekarnar u Trstu Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdenih kašljah noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalioah, koji je ponajinju. Zato treba uvijek zahtijevati Prendinijevih sladkišah (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima ntišnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nt. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj lekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih lekarnah svieta. 2—52

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.

Henrik Freisinger

TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.

PEČATI IZ KAČUKA IN IZ KOVIN.

Blazinice za pečate se stalnim črnilom Silografija. Mehanična delavnica. Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in smalta. Pisalni stroj različnih zistomov. Priprave za kopiranje, in heliografija. 30—15

čen papir za reproduciranje slik v polusvitu.

CARLO PIRELLI

mejnarodni agent in speditér

Trst, Via Arsenale št. 2.

Oddaje listke za železnice in parobrode mornarjem in delalcem po nizkih cenah in na vse kraje. 14—18

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.

DNÉ 19. OKTOBRA IZŠEL JE NA SVETLO

Od pluga do krone.

Veliki zgodovinski roman, zajet iz kranjske povestnice.

od Jakoba Bedénka.

17 pol v cemerki. — Brokiran stane 1 gld. 50 kr., elegantno vezan 2 gld., po pošti 10 kr. več.

Zanimivo in živo pripoveduje cenjeni gospod pisatelj v romanu, čegar junak je veliki matematik Jurij Vega, življenja tega slavnega Kranjca.

Knjigotržnica
ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
v Ljubljani na Kongresnem trgu.

TRZASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 noč. do vsacega zneska vsak dan v tednu razun praznikov, in to od 9—12 ure opoldne. Ob nedeljah pa od 10—12 ure dop. Obresti na knjižice. 3%.

Plačnje vsak dan od 9—12 ure opoldne. Zneske do 100 gld. precej, zneske preko 100 do 1000 gld mora se odpovedati 3 dni, zneske preko 1000 gld. pa 5 dni prej.

Ekomptuje menjice domicilirane na tržaskem trgu po 5%.

Posejue na državne papirje avstro-ograde do 1000 gld. po 5%.

Višje zneske od 1000 do 5000 gld. v večje avote po 5%.

Daje denar proti vknjiženju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.

TRST, 3. septembra 1891. 20—24

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na 4-dnevni odkas 3%.

8- " 3 1/2%.

30- " 3 3/4%.

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 15. septembra, 19. septembra in 11. oktobra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2 1/2% na vsako avoto.

V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pošto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Lino, Olomue, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—19

predjmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtim kreditu v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 11. septembra 1891. 20—24

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in na morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1890

Glavnica društva gld. 4.000.000—

Pvomijna rezerva zavarovanja na življenje 10.754.306 91

Premijna rezerva zavarovanja proti ognju 1.612.910 22

Promijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju 33.594 10

Rezerva zavarovanja proti toči 200 000—

Rezerva zavarovanja proti preminjanju kurzov, bilanca (A) 163.786 21

Rezerva zavarovanja proti preminjanju kurzov, bilanca (B) 137.573 85

Rezerva specialnih dobičkov zavarovanja na življenje 250.000—

Občna rezerva dobičkov 1.127.605 98

Urad ravnateljstva:

Via Valdirivo, br. 3 (v lastnej hiši)

AVGUST BRUNNER

TRST
Via Conti številka 6 a.

Tovarna strojev in železolinica

August Brunner

übernimmt alle einschlägigen Arbeiten als:

MASCHINEN,

PRESSEN, PUMPEN,

GITTER, SÄULEN,

R. HREN, grössere und kleinere

REPARATUREN.

Nach dem Inlande

zollfrei.

Telefon št. 291. 24—16

Ulica Barriera br. 4 Trst

prodavaju se za najniže cene

vienci za pogrebe,

odjele za andjelice, 15—25

mrtvački liosovi, voščane sveče, umjetno cviede, predmeti mrtvački za djecu i odrasle itd. itd. Pokorni Montanelli.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi plemenitimi strojevi provideljnu

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artij i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, rečištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakevrste akvizitke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.

Onda ima na prodaj sledede knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih

kol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč.

sada 40 tvrd vezana . . . n. 30

Sodnijski obrasci sastavl B. Trnovce . . . n. 30

Vilim Tel, prevod Cegnara . . . n. 40

Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 30

Filip prevod Križmana . . . n. 30

Antigona prevod Križmana . . . n. 30

Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin . n. 30

Istra pjesma . . . n. 30

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Drži u zalih (ekladisću) sve potrebne tiskalice i knjige za crkvene urede.

Kod naručivanja tiskavnica i drugog, molimo naznačiti t o č n o naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Piazza Caserma št. 2. (uhod iz via Pesa)

Tiskarna Dolenc v Trstu.